

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологічний супровід людей з особливими потребами»

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітньо-професійна програма	«Психологія»
Факультет	Педагогічний
Кафедра	Психології
Семестр	VI - VII
Кількість кредитів	5
Мова викладання	українська

Викладач	к.психолог.н., доц. Мороз Оксана Іванівна
Контактна інформація	v4megu@gmail.com

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	<p>Знання з навчальної дисципліни «Психологічний супровід людей з особливими потребами» формують компетентного конкурентоспроможного фахівця в галузі психології що здатен вирішувати типові професійні завдання у плануванні, організації та наданні конкретної дієвої психологічної допомоги. Основними перевагами дисципліни є практична спрямованість та сприяння становленню всебічно розвинутої особистості як суб'єкта успішної професійної, освітньої та науково-дослідницької діяльності. При викладанні дисципліни застосовуються активне соціально-психологічне навчання, ситуаційні завдання, тренінгові вправи, ділові ігри, презентації, консультативні бесіди, «круглі столи», евристичні бесіди, дискусії, профорієнтаційні бесіди, що розвивають у студентів психологічне мислення та навички фахового спілкування й розв'язання психологічних проблем. Заняття зі студентами відбуваються на засадах діалогу та партнерської взаємодії тощо. <i>Вивчення цієї дисципліни дає можливість студенту</i> опанувати психологічні технології формування у студентів системи знань щодо сприяння становленню всебічно розвинутої особистості як суб'єкта успішної професійної, освітньої та науково-дослідницької діяльності; формувати професійні компетенції, розвивати здатність розв'язувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, соціальних груп і організацій; оволодіти комплексом спеціальних знань у галузі психологічного супроводу людей з особливими потребами.</p>
Мета та цілі	<p>Формування системи базових знань, умінь та практичних навичок для сприяння активному запровадженню новітніх теоретичних та експериментальних знань з психології творчості та обдарованості у практичну навчально-наукову діяльність студентів; формування у студентів системи знань щодо саморозвитку особистості, забезпечити на цій основі формування у студентів готовності до майбутньої професійної діяльності.</p>

Результати навчання	<p>Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань; здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань; взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності; відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p>
Soft skills: соціально-психологічні аспекти професійної компетентності, що відповідають заявленим цілям програми	<p>Визначити та прописати для відповідного силабуса дисципліни Soft skills: соціально-психологічні аспекти професійної компетентності (До soft skills зараховують навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння полагоджувати конфлікти, працювати в команді, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше)</p>
Пререквізити	<p>Базові знання з дисциплін: «Психологія», «Психодіагностика», «Вікова психологія».</p>

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
Тема 1. Наукові підходи до проблеми психології людини з особливими потребами.	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичних занять, огляд та аналіз наукових публікацій з даної тематики в періодичних виданнях та фахових інтернет-джерелах.	Експрес опитування, відгук на фахову публікацію за даною темою, тести, формування тезаріусу з теми, (1. Знайдіть в словниках, підручниках, спеціальних дослідженнях визначення поняття «інвалідність», «люди з особливими потребами», «люди з обмеженими можливостями». (сайт, назва, авторство статті) 2. Порівняйте визначення та виділіть суттєві (подібні) ознаки та відмінності)

<p>Тема 2. Принципи діагностики аномального психічного розвитку особистості.</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичних занять, огляд та аналіз наукових публікацій з даної тематики в періодичних виданнях та фахових інтернет- джерелах.</p>	<p>Експрес опитування, відгук на фахову публікацію за даною темою, тести, створити «Банк діагностичних методик людей з особливими потребами».</p>
<p>Тема 3. Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями опорно-рухового апарату.</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичних занять, огляд та аналіз наукових публікацій з даної тематики в періодичних виданнях та фахових інтернет- джерелах.</p>	<p>Експрес опитування, відгук на фахову публікацію за даною темою, тести, есе на фільм «Недоторкані», здійснивши аналіз, що передбачає психологічну характеристику героїв, які мають проблеми у розвитку, труднощі, з якими герої зустрічалися на своєму життєвому шляху, шляхи подолання труднощів, шляхи компенсації вад розвитку.</p>
<p>Тема 4. Специфіка порушень дітей з особливими потребами за нозологіями.</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичних занять, огляд та аналіз наукових публікацій з даної тематики в періодичних виданнях та фахових інтернет- джерелах.</p>	<p>Експрес опитування, відгук на фахову публікацію за даною темою, тести, реферат на тему: «Чинники та концепції психологічного супроводу дітей з</p>

		особливими потребами».
<p>Тема 5. Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями роботи внутрішніх органів.</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичних занять, огляд та аналіз наукових публікацій з даної тематики в періодичних виданнях та фахових інтернет-джерелах.</p>	<p>Експрес опитування, відгук на фахову публікацію за даною темою, тести, есе на фільм «Три польоти Ніки Турбіної» (реж А.Кадирова), створити психологічну характеристику дитини, хвору на бронхіальну астму.</p>
<p>Тема 6. Психолого-педагогічний супровід дітей із психофізичними вадами.</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичних занять, огляд та аналіз наукових публікацій з даної тематики в періодичних виданнях та фахових інтернет-джерелах.</p>	<p>Експрес опитування, відгук на фахову публікацію за даною темою, тести, опрацювати методичку «Тест-опитувальник батьківського відношення до дітей А. Я. Варга, В. В. Століна».</p>
<p>Тема 7. Структура психокорекційної програми при роботі з дітьми з особливими потребами.</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичних занять, огляд та аналіз наукових публікацій з даної тематики в періодичних виданнях та фахових інтернет-джерелах.</p>	<p>Експрес опитування, відгук на фахову публікацію за даною темою, тести, сформулювати програму розвитку комунікативних здібностей у дітей з порушеннями ОРА, вказавши завдання</p>

		відповідних етапів програми.
Тема 8. Методи корекції в системі психологічної допомоги людям з особливими потребами.	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичних занять, огляд та аналіз наукових публікацій з даної тематики в періодичних виданнях та фахових інтернет-джерелах.	Експрес опитування, відгук на фахову публікацію за даною темою, тести, створити презентацію на тему: «Методи корекції в системі психологічної допомоги людям з особливими потребами»

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Основна література

1. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: зб. наукових праць. — К.: Університет «Україна», 2010. — № 7(9). — 561 с.
2. Дефектологічний словник : [навчальний посібник] / За редакцією В.І. Бондаря, В.М. Синьова – К. : «МП Леся», 2017. – 528 с.
3. Бочелюк В. Й., Турубарова А. В. Психологія людини з обмеженими можливостями. Навч. посіб.– К.: Центр учбової літератури, 2011. – 264 с.
4. Гошовська Д.Т. Спеціальна психологія та методика педагогічно корекційного тренінгу: [навчально-методичний посібник] / Д.Т.Гошовська. - Луцьк, 2011. - 265с.
5. Заболотна Н., Зінченко А., Комарова Н., Романова Н. Організація діяльності громадських організацій, які надають допомогу хворим дітям: Методичний посібник. – К. – 2007. – 92 с.
6. Інтеграція молоді з обмеженими фізичними можливостями в суспільство: громадсько-правові, соціально-психологічні та інформаційно-технологічні аспекти: методичний посібник/Є. А. Клопота, В. Г. Бондаренко, О. А. Клопота, С. А. Бондаренко. – Запоріжжя: ЗНУ, 2008. – 114 с.
7. Карпіловська С. Я. На полі боротьби волі з долею. Запрошення до діалогу.//Особистісний вибір: психологія відчаю та надії / За ред. Т. М. Титаренко. К.: Міленіум, 2005. – С. 263–275.
8. Козьякин В. И. Детские церебральные параличи. Медико-психологические проблемы.– Львов.: Українські технології, 2005.– 234 с.
9. Купреєва О. І. Особливості «Я-концепції» дорослих інвалідів з ампутаційними дефектами кінцівок: Автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.07//Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К., 2003. – 20 с.
10. Рюк С. Є. Міжособистісна взаємодія дітей із вадами слуху //Психологічні перспективи. – 2009. – Вип. 14. – С. 135 – 142.
11. Реабілітаційний супровід навчання неповносправних дітей: методичний посібник/Укл.: А. Луговський, М. Сварник, О. Падалка. – Львів: Колесо, 2008. – 144 с.
12. Синьов В.М., Матвєєва М.П., Хохліна О.П. Психологія розумово відсталої дитини: Підручник. – К.: Знання, 2008. – 359 с.
13. Турубарова А.В. Особливості професійного спілкування психолога з підлітками-інвалідами//Професіоналізм особистості: теоретико-методологічний

аспект: Монографія/В.Й. Бочелюк, С.А. Білоусов, Г. О. Горбань та ін.; Під ред. В. Й. Бочелюка. – Запоріжжя: ГУ «ЗІ-ДМУ», 2007. – С. 219–232.

14. Турубарова А.В. Фактори, які впливають на процес соціалізації підлітків з дефектами та порушеннями опорно-рухового апарату//Збірник наукових праць інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України «Проблеми загальної та педагогічної психології»/За ред. С. Д. Максименка. Т. IX, Част. 4. – К., 2007. – С. 363–370.

15. Хохліна ОЛ. Розумово відстала дитина // Діти з особливими потребами: Поради батькам. - К.: Наук, світ, 2004. - С 151-169.

16. Шевцов А. Г. Методичні основи організації соціальної реабілітації дітей з вадами здоров'я: Монографія.– К.: НТІ «Інститут соціальної політики», 2004. – 240 с.

17. Шевцов А. Г. Освітні основи реабілітології: [монографія]/Андрій Гаррійович Шевцов. – К.: МП Леся, 2009. – 484 с.

2. Додаткова література.

1. Білан В.А. Арт-терапія як один із засобів естетотерапії в корекційно-педагогічній роботі дефектолога / В.А. Білан // Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки. – Черкаси, 2018. – №3. – С. 22–28.

2. Гітун Н.І. Проблема формування у суспільстві позитивного ставлення до осіб з обмеженими фізичними і розумовими можливостями / Н.І. Гітун // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами.–2015. – № 12. – С. 10 – 25.

3. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» ред. від 31.08.2018

4. Інвалідність та суспільство: навчально-методичний посібник / за заг. редакцією Байди Л.Ю., Красюкової-Еннс О.В. / кол. авторів:Байда Л., Красюкова-Еннс О, Буров С., Азін В, Грибальський Я., Найда Ю. – К., 2012. –216 с.

5. Калініна Л.А. Використання лялькотерапії як напряму арт-терапії у корекційній роботі з дітьми, які мають проблеми у розвитку / Л.А. Калініна // Педагогіка. – №5. – 2009. – С. 25 – 29.

6. Реабілітація дітей з функціональними обмеженнями засобами мистецтва / За ред. проф. А. Й. Капської. – К.: ДЦССМ, 2012. – 96 с.

7. Туріщева Л. В. Увага! Особливі діти: [Тренінги у педагогічній практиці] / Л. В. Туріщева – Х. : Вид. група «Основа», 2016 – 128 с.

8. Шевцов А.Г. Особистісно орієнтовані освітні технології як системоутворювальний чинник комплексної соціальної реабілітації осіб з інвалідністю//Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі: Наук.-метод. зб.: Вип. 8. Т.І/За ред. В. І.Бондаря, В. В. Засенка. – К.: 2006. – 323 с.

9. Шевцов А. Г. Методологічні принципи соціальної реабілітації осіб з обмеженими функціями здоров'я//Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету: Серія соціально-педагогічна. Випуск VI. – Кам'янець-Подільський, 2006. – 352 с. – С. 337–342.

3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua>

2. Електронна бібліотека НПН України - <http://lib.iitta.gov.ua>

3. Актуальні проблеми психології -<http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/dlia-avtoriv>

4. Актуальні питання сучасної психології - http://library.sspu.sumy.ua/wpcontent/uploads/2018/04/Aktualny_pitannya_suc.psihologii
5. Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України-<http://psychology-naes-ua.institute/>
6. Українська бібліотека - <http://ualib.com.ua/>
7. Психологія-<http://psych.kiev.ua>
8. Соціальні науки-<http://social-science.com.ua/>
9. <http://www.chl.kiev.ua/default.aspx?id=5718>
10. <http://www.openlife.lviv.ua/> - для осіб з вадами зору.
11. <http://www.dcp.com.ua/>- все про ДЦП, для сімей та професіоналів.
12. <http://ehhttp://naiu.org.ua/ducation-inclusive.com/>
13. <https://www.facebook.com/vgonaiu/>- Національна Асамблея людей з інвалідністю України
14. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» http://ussf.kiev.ua/inclusive_education/- Сайт містить матеріали щодо питань навчання в інклюзивному освітньому середовищі.
15. Дитина з майбутнім. Фонд допомоги дітям з синдромом аутизму <https://cwf.com.ua/uk/>
16. Діти з особливими потребами <http://dyvokray.org.ua/diti-z-osoblivimi-potrebami>
17. Перша українська дейзі-бібліотека <http://daisy-ukr.svefi.net/download/>

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати заняття згідно з розкладом, не запізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропусках лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Теми 1- 8	60
Підсумковий контроль (теми 1- 8) – іспит	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно

60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни